

диякон Дмитро Сенейко

Християни в усьому світі не живуть на якихось ізольованих територіях, окремих гетто. Спільноти в межах однієї Христової Церкви на чолі з єпископом, митрополитом чи патріархом протягом історії перебували як в межах певного політичного утворення, яке навіть сьогодні називаємо держава, або ж у розділених кордоном, часто ворожих країнах. Вони ніколи не перебували виключно на території життя своєї спільноти чи храму, а становили активну частину громадськості. Якими б не були державні устрої, християни ніколи не цурались суспільно-політичного життя.

Що змінилось сьогодні? Що вимагати в сучасного християнина в умовах неолібералізму, багатоконфесійності, напливу сект, які часто проповідують різнорідне, суперечливе і протилежне до того, що сьогодні звучить з церковної проповідницької кафедри? Як бути повноцінним Христовим учнем і водночас громадянином держави, сином своєї землі, і чи це громадянство і синівство взагалі потрібне для церковних християн, – спробуємо розібратись нижче.

Покликані творці нового суспільства

«Ідіть і навчіть всі народи...» (Мт. 28:19), – неодноразово чуємо з храмових проповідальниць. У цих часто вживаних і чутих Христових словах захована глибина божественної мудрості, яка проливає світло на відносини християнина і громадянського суспільства. «Ідіть і навчіть...» – це заклик змінити світ через свою проповідь і практичне утвердження нового стилю життя, яким є християнство. Така Богом дана місія кожного з нас передбачає ствердження і поширення Божого Царства через нашу співпрацю з Господом і творення між собою взаємин на основі любові, добра та взаєморозуміння. Наше завдання – християнізувати усі елементи й виміри життя, зробивши їх святими, якими ті є у Божому плані, первісному задумі щодо кожної людини. Для того, щоб життя кожного з нас стало справжнім і природним, варто боротись, відкидаючи або вдосконалюючи певні ланки власного буття. Саме про це піклується і побивається Христова Церква через свою молитовно-таїнственну діяльність.

Тепер поставимо собі характерне запитання: чи є політичне, економічне, суспільно-культурне та всі решта ланок життя як окремої людини, так і суспільства і нації загалом, цією частиною, за яку треба боротись і вболівати? Чи вони – сфера, де би мало панувати спільно з Богом поширюване християнами Його Царство? Чи все-таки багатоаспектне державне життя належать до «світу цього» – диявольськи-злого виміру життя людства, який буде знищений у другому і славному Христовому пришестві?

«Але ж у Біблії написано інше...», –

стверджують численні сини і дочки Реформації: понад 200 тисяч протестантських течій і сект. Їхні представники часто вступають у конфлікт із чинним законодавством держави, в межах якої вони перебувають: відмовляються від військової служби (адже вона передбачає війни, вбивства), вшанування історичних подій, постатей і героїв, від участі у виборах, референдумах тощо.

Відповімо їм спочатку здалеку. Молитва – перша і вагома частина будь-якої справи. Вона, однак, перефразувавши апостола Якова, без діл – мертва. Молитись, збиратись на

духовні зібрання є першопочатковим за значенням, однак замикаються і обмежуються ними – духовна неповноцінність. Злий світ, згідно зі змістом цілого Нового Завіту, – це не численні держави, правові закони, громадсько-політичне життя, а люди, пристрасно одурманені лукавим. Звичайно, численні негативні наслідки людських гріхопадінь увійшли у всі сфери життя кожної країни, однак вони – не привід до відмови і байдужості, а заклик до боротьби і якісної зміни.

У Святому Письмі знаходимо спротив байдужій недієвій поставі щодо громадянського життя в межах держави. Сам Господь змальовує активну життєву позицію й ініціативу у відкритості до Бога і суспільства, що є благородним для кожного: «...Віддайте кесареві кесарево, а Богові – Боже...» (Мр. 12:17). Суспільно-політичне життя, встановлення миру, справедливості й порядку в ньому – це ніби віддзеркалення на землі небесної гармонії, її все більше закорінення у міжлюдські відносини на різних рівнях.

Далі знаходимо ще один цікавий політично-військовий момент – відповідь Івана Хрестителя воїнам щодо їхнього соціального статусу. «...Нікого не кривдьте, ані не свідчіть неправдиво, задовольняйтесь вашою платнею» (Лк. 3:14)). Звернімо увагу, що Господній Предтеча не закликає їх покинути військову службу, а тільки дотримуватись природної для кожної людини доброї постави у служінні народу, країні, ставленні до ворожих сусідів. Не кажучи вже про участь самого пророка у суспільно-політичному житті своєї країни, коли той відверто дорікав цареві за його аморальність (пор.: Мр. 6:18)...

Яку ж повноцінну відповідь на питання відносин християнського і громадського життя можемо запропонувати ми, справжні церковні християни-католики?

Божий погляд на справу

Зі Святого Письма довідуємося про початкову Боговибраність єврейського народу та його держави на чолі з Давидом і Соломоном. Протягом історії Господь підтримує правителів та їхню гідну політику, наприклад, святого рівноапостольного Константина Великого. Державне життя із усією складністю процесів, які у ньому тривають внаслідок історичних винаходів, здобутків і привнесень, виникло не без Божої волі.

Суспільно-політична організація життя – це той Божий «одяг зі шкіри» (пор. Бт.3,21), у який Господь любляче зодягнув злобою одурманене, вавилонсько-різномовне і все ж спрагле до спільності у Божому житті людство. Це творча ідея людства задля кращої організації себе. Коли ми, істоти психо-фізіологічні, схильні багато що вважати «природним» для себе самих, так само для нас, істот суспільних, «природною» є державна організація життєвого ладу навколо нації, народу, обжитого від дідів-прадідів клаптика рідної землі.

Божий дар не може бути непотрібним, зайвим, понад наші сили, лише – розвинутим, перетвореним на іншу якість. Справжній християнин мав би брати дуже активну, діяльну участь у державному житті. Кожен на своєму суспільному, робочому життєвому місці покликаний перетворити своє громадянство на спосіб проповіді Христа через власну поставу і зміну навколишньої дійсності у Боже Царство Богоприсутності, миру, правди і справедливості через свої дії. Під час суспільно-політичних змін, виборів, референдумів, де яскраво помітно вклад кожного в поширенні справедливості, добра – Божих ознак, Христовий друг і послідовник мав би робити свій вибір у чистоті й послуху незаплямленої гріхами совісті. Справжній син Небесного Отця є законопослушним (хіба би ці юридичні акти перечили Божественній волі – тоді він зобов'язаний не тільки не підкорятися їм, але й боротися за їх виправлення), служить у війську заради захисту і, при потребі, жертвує

власним життям за своїх друзів (свою сім'ю, родину, братів і сестер по народу, нації, країні). Духовний учень апостолів та Святих Отців Церкви, спраглий святої щасливості їхнього життя, без йоти сумніву на роковини трагічної пам'яті стане під пам'ятником-могилою борців за державну й національну незалежність, усвідомлюватиме й пропагуватиме правдиву історію, рівноправ'я кожного під Божим сонцем і патріотизм – любов до свого й повагу до сусідського. Це його лепта у розбудові Божого Царства, лад і гармонія якого яскраво проявляється у справедливості й різноплановому добрі державного політико-економічного та суспільно-культурного життя.

Тому...

Байдужість до державних політико-економічних, національних та культурних подій є нехтуванням Божого завдання, озвученого ще раннім людям: «...наповнюйте землю, підчиняючи її собі» (Бут. 1:28). Будьмо працівниками Христового винограднику в межах своєї держави, нації та народу, розбудовуючи їх до Божого Царства.

диякон Дмитро Сенейко У світі, але не від світу... або християнин і держава //СЛОВО № 4 (52) 2013, с.8-10